

IM.STEFANA

**FUNDACJA
BATOREGO**

ul. Sapieżyńska 10a
00-215 Warszawa
tel. 22 536 02 00
batory@batory.org.pl
www.batory.org.pl

Informacja prasowa

Warszawa, 14 sierpnia 2018

Jedne wybory – trzy różne ordynacje

Podczas wyborów samorządowych, które odbędą się 21 października br. obowiązywać będą trzy różne systemy wyborcze. Dodatkowo, styczniowa nowelizacja Kodeksu wyborczego wprowadziła nowe reguły ich przeprowadzania. Fundacja im. Stefana Batorego przygotowała przewodniki wyjaśniające najważniejsze zasady jesiennej elekcji. Kandydatkom i kandydatom pomogą przygotować strategie wyborcze, obywatelom zrozumieć, w jaki sposób ich głosy przełożą się na wyniki głosowania.

Cztery lata temu start w wyborach lokalnych cieszył się dużym zainteresowaniem. W 2014 do rad gmin kandydowało 155 000 osób, do rad powiatów 65 000, a do sejmików województw 9 000. Łącznie w wyborach wystartowało 229 000 osób.

„Wybory samorządowe to dobry moment, aby wziąć sprawy w swoje ręce. Aktywiści i aktywistki mogą zyskać większy wpływ na decyzje dotyczące ich społeczności. Niestety, często problemem jest brak wiedzy na temat zasad i procedur wyborczych. Aktywiści nie dysponują takim zapleczem eksperckim jak partie polityczne. Dlatego to przede wszystkim do nich kierujemy nasze opracowania. Wyjaśniamy, jakimi regułami rządzą się wybory, kto może kandydować, jak założyć komitet wyborczy, jak sfinansować kampanię i wiele innych kwestii” – wyjaśnia **Joanna Załuska**, szefowa działu Demokracja w forumIdei Fundacji im. Stefana Batorego.

Trzy systemy wyborcze

Podczas wyborów samorządowych odbywa się kilka głosowań. Wyborcom przypominają o tym różne kolory kart. Wybieramy radnych różnych szczebli samorządu terytorialnego oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. W zależności od organu i wielkości gminy, w wyborach samorządowych obowiązują aż trzy systemy wyborcze.

Wybierany organ	Liczba mandatów	Kolor karty do głosowania	System wyborczy
Wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast	2478	Różowy	Wybory większościowe – reguła większości bezwzględnej
Rady gmin < 20 tys. mieszkańców	ok. 32 tys.	Biały	Wybory większościowe w jednomandatowych okręgach wyborczych (JOW)
Rady w gmin > 20 tys. mieszkańców	ok. 7,3 tys.	Biały	Wybory proporcjonalne (w wielomandatowych okręgach wyborczych) z głosem preferencyjnym
Rady powiatów (ziemskich)	ok. 6,3 tys.	Żółty	
Rady dzielnic m.st. Warszawy	423	Żółty	
Sejmiki województw	555	Niebieski	

W wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast do otrzymania mandatu wymagana jest bezwzględna większość głosów (50% + 1 głos). Jeżeli żaden kandydat jej nie uzyskał, do drugiej tury przechodzą dwie osoby z najlepszymi wynikami.

„Doświadczenia pokazują, że druga tura wyborów jest potrzebna w około 1/3 polskich gmin. Jej istnienie to zachęta do startu dla większej liczby kandydatów. Dla wyborców to okazja, żeby głosując najpierw kierować się „sercem”, dopiero potem kalkulacjami politycznymi” – wyjaśnia dr **Adam Gendźwiłł**, ekspert Fundacji im. Stefana Batorego, autor opracowania „Reguły wyborów samorządowych 2018”

Radni w gminach do 20 tys. mieszkańców wybierani są w wyborach większościowych w okręgach jednomandatowych (JOW). Nie ma tu drugiej tury, a mandat otrzymuje osoba z najlepszym wynikiem. System nie przewiduje „nagród pocieszenia”, a duża liczba głosów oddanych przez wyborców jest „marnowana” – nie przekłada się na mandaty. Przegrani – nawet jeśli zdobywają po 20-30% głosów w swoich okręgach, nie mogą liczyć na mandat. Ten system względnie najlepiej sprawdza się w niewielkich, spójnych społecznościach lokalnych.

Ordynacja proporcjonalna pozwala zdobywać mandaty z jednego okręgu wyborczego różnym komitetom, przez co dokładniej odwzorowuje preferencje wyborców. W małych okręgach wyborczych reguła ta wzmacnia przewagę najsilniejszych komitetów. Ordynacja proporcjonalna zachęca niezrzeszonych aktywistów do integracji i wspólnego startu w ramach jednej listy.

Zdaniem dr. **Gendźwiłła** z perspektywy komitetu wyborczego najkorzystniejsze jest wystawienie maksymalnej liczby kandydatów w okręgu, ponieważ każdy przyniesie trochę głosów na listę. *„Ta logika nie jest korzystna dla samych kandydatów. Koledzy i koleżanki z tej samej listy bywają większym zagrożeniem i konkurencją niż rywale z innych ugrupowań.”*

Co zmieniła nowelizacja Kodeksu wyborczego

Reguły organizowania i przeprowadzania wyborów samorządowych zmieniły się na początku tego roku w związku z uchwaleniem *Ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych.*

Ustawa ta wprowadziła m.in.:

- pięcioletnią (zamiast czteroletniej) kadencję władz samorządowych,
- dwukadencyjność wójtów, burmistrzów i prezydentów (liczoną od tegorocznych wyborów),
- rezygnację z jednomandatowych okręgów wyborczych w gminach pow. 20 tys. mieszkańców (zostaną zastąpione systemem proporcjonalnym, tak jak było w 2010 r.),
- zakaz „podwójnego kandydowania”, czyli ubiegania się jednocześnie o mandat wójta oraz radnego (poza funkcją radnego w tej samej gminie).

Poradnik dla kandydatów i kandydatek

Z myślą o osobach, które działają w społecznościach lokalnych i chciałyby kandydować, ale nie mają doświadczenia w korzystaniu z biernego prawa wyborczego i nie znają przepisów znowelizowanego Kodeksu wyborczego Fundacja Batorego przygotowała przystępny poradnik.

„Jak założyć komitet wyborczy, ile podpisów trzeba zebrać pod listami kandydatów, czy każdy komitet musi mieć pełnomocnika finansowego i oddzielne konto w banku? W poradniku wyjaśniamy te i inne zagadnienia związane z przepisami prawa wyborczego. Opisujemy wszystko co kandydaci i kandydatki powinni wiedzieć przygotowując się do startu.” – dodaje autor opracowania **Piotr Jakubowski**.

Więcej informacji w naszych opracowaniach:

[Reguły wyborów samorządowych 2018](#), dr Adam Gendźwiłł

[Poradnik kandydatki i kandydata w wyborach samorządowych 2018 roku](#), Piotr Jakubowski

Zapis webinarium [Jak skutecznie kandydować w wyborach?](#) z udziałem dr. Adama Gendźwiłła oraz [Komitet wyborczy bez tajemnic](#) poprowadzonego przez dr. Tomasza Gąsiora

Infografiki: [Kalendarz wyborczy](#), [zasady wyborów](#)